

Anthropology and Autobiography, edited by Judith Oakeley & Helen Callaway, Routledge, London and New York 1992., 252 str. (ASA Monographs; 29)

Zbornik radova godišnjeg skupa (1989.) udruženja za socijalnu antropologiju Sveučilišta u Yorku naslovljen *Antropologija i autobiografija* još je jedan primjer sve raširenijeg utjecaja što ga na antropologiju u posljednjim desetljećima imaju izvorno književnoteorijska razmatranja, koja se pak, sa razmatranja, koja se pak, sa svoje strane, isto tako sve više usredotočuju na nefikcionalne vrste tekstualne proizvodnje. Implikacije interesa za autobiografsku dimenziju ne samo nazovi objektivnih etnografskih izvješća nego i samog terenskog iskustva dalekosežne su i predstavljaju doprinos propitivanju etnografskog autoriteta (osobito u tzv. kolonijalnih antropologijâ) terenskog istraživača i autora po terenu nastalog teksta, i to potragom za ulogom njegove spolne, dobne, rasne, nacionalne i klasne pripadnosti u izboru i "tvorbi" predmetne kulture, metodologije istraživanja i vrste etnografskog opisa. Nadalje, knjiga postavlja pitanje hijerarhije etnografskih žanrova, pozivajući na čitanje, po uvriježenom kriteriju znanstveno nerelevantnih, autobiografskih marginalija terenskih bilješki, dnevnika ili pak cjelovitih putopisa, natopljenih osobnim reminiscencijama i privatnim komentarima, ovdje konvencijom dopuštenim izletima u subjektivnost promatračeva iskustva. Također, vodeći računa o iskustvu privremenog i prisilnog istraživačeva *sudioništva* u istraživanoj kulturi, često opterećenog predrasudama i neupućenošću, ova knjiga ne zanemaruje niti autobiografsko ja usmenih kazivanja autohtonih nositelja kulturnih normi (i devijacija!), te time upozorava kako uvid u subjektivizam etnografskih spoznaja ne vodi toliko prema neproduktivnoj malodušnosti u pogledu njihova referencijalnog domašaja koliko mogućoj dinamičkoj, procesualnoj, dijalogičnoj znanstvenoj slici, nastaloj na raskrižju dvaju ili više subjektivnih iskustava, što su katkad voljno, katkad nehوتيčno, ali uvijek neizbježno izbrazdani kulturološkim "tekstovima" i čitanjima.

Osobito pak valja naglasiti povratni učinak što ga antropološko shvaćanje problematike autobiografije ima na književnopovijesno razumijevanje ovoga žanra - tu prije svega izdavam kritiku povlaštenog autobiografskog modela koji da izranja iz zapadnjačkog bjelačkog muškog individualizma, su-urednice Judith Oakeley, čija studija skreće pozornost na ženske, manjinske i autobiografije socijalno razvlaštenih, tekstove koji evociraju *zajedničko* iskustvo nasuprot idealu povijesne *jednokratnosti i jedinstvenosti* što dominira autobiografijama velikana zapadnoga svijeta. Tako se i samo polje pojma (premda ovdje prvenstveno antropologovog!) jastva kao izvora autobiografskog pisma također redefinira unutar povijesnih, političkih, društvenih, klasnih i spolnih uvjetovanosti, kao kategorija razlikovnosti, subverzivnog nepovjerenja spram svim vrstama konceptualnog uopćavanja ili pak scijentističkog definiranja i klasificiranja, ali i kao vodič u zataškanoj osobnoj podlozi ljudske proizvodnje znanja i njezine nerazlijepljene slojeve što bi mogli rječito razotkriti previdene mrlje antropologove vlastite kulture.

Radovi Hellen Callaway, Paula Spencera, Pat Caplan, Margaret E. Kenna, Rolanda Littlewooda, Julie Marcus, Nigela Rapporta, Malcolm Cricka, Billa Watsona, Joy Hendry, Johna Davisa, Kirsten Hastrup i Anthony P. Cohena svaki sa svoje, terensko-istraživačke ili tekstualnoanalitičke perspektive bilo svjedoče bilo osvjetljuju metateorijski i kulturnokritički potencijal autobiografske svijesti u antropološkoj teoriji i praksi, argumentirano odbacivši prigovor kako je interes za autobiografiju još jedan narcisoidni izum društvenohumanističke epistemološke krize, neumjereno obuzete samorefleksijom.

Lada ČALE FELDMAN